

MARTIN HÅRDSTEDT

SUOMEN
RUOTSALAINEN
HISTORIA

TUHAT VUOTTA KIELTÄ, KULTTUURIA JA POLITIIKKAA

SUOMENTANUT TIMO SOUKOLA

Gaudeamus

Ruotsinkielinen alkuteos *Finlands svenska historia*,
Svenska litteratursällskapet i Finland, 2023

Teoksen suomentamista on tukenut Bargumin rahasto,
Svenska litteratursällskapet i Finland

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Copyright © 2023 Tekijä & Svenska litteratursällskapet i Finland

Suomenkielinen laitos copyright © 2025 suomentaja & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Jukka Aalto / Armadillo Graphics

KL 92 • UDK 948.0

ISBN 978-952-345-299-2

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2025

SISÄLLYS

Ruotsalaisuus Suomessa. Identiteetti, aika ja tila	11
Suomen ruotsalaisuuteen keskittyvä historiankirjoitus	11
Identiteetti	17
Suomen käsite: suomalaiset, suomenruotsalaiset ja suomenmaalaiset	19
Aika ja tila	21
Muinaisaika. Ensimmäiset läntiset kulttuurivaikutteet . .24	
Pronssikausi ja rautakausi – kaksi kulttuurialuetta	25
Viikinkiaika – kaksinaapaisen maailman synty	29
Milloin ruotsinkieliset saapuivat Suomeen?	32
Itämaa. Valtakunnan syntyajoista Kustaa Vaasaan (1025–1560).	35
Valtakunnan rakentamiskausi	36
Ruotsinkielisten maahanmuutto keskiajan alussa	50
Itämaa liitetään tiiviisti Ruotsin valtakuntaan	59
Kustaa Vaasan ruhtinasvaltio	74
Mitä yhdentyminen Ruotsin valtakuntaan tarkoitti?	80
Valtakunnan osa. Yhdentyminen ja valtakunnan hajoaminen (1560–1812).	83
Suomi oli osa Itämeren aluetta hallitsevaa Ruotsia	84
Esivalta, kirkko ja alamaiset	93
Eliitti – elinolot, kulttuuri ja kieli	110
Rahvas – elinolot, kulttuuri ja kieli	122
Valtakunnan uhattu osa – 1700-luvun suomalaisaika	131
Valtakunnan hajoaminen	140
Suomi Ruotsin aikaan	154

Suuriruhtinaskunta. Ruotsinkielisten ryhmittäminen ja suomenkielinen nationalismi (1812–1922)	160
Kuningaskunnan osasta keisarikunnan osaksi	161
Kieleen perustuva kansallinen herääminen	167
Kolme kieltä kilpasilla – kielikysymys kärjistyy kieliriidaksi	180
Ruotsinkielisten ryhmittäminen – yhdistymistä ja hajaannusta	188
Ruotsalaisuuden kieli ja symbolit	201
Ruotsinkieliset Suomen suuriruhtinaskunnassa – kaupungit ja alueet	208
Joukkopolitiikan aikakausi – ruotsinkielisten poliittinen järjestäytyminen ja sen esteet	220
Itsenäisyys, sisällissota ja tasavalta – yksi kansakunta, kaksi kieltä	231
Ruotsalaisuus Suomessa vuoden 1809 jälkeen	254

Kansallisvaltio. Ruotsalaisuus suomalaisessa Suomessa (1922–2022)	260
Itsenäistymisen jälkimainingit – kieliriidan toinen erä	261
Suomenruotsalaisuus maailmansotien välillä	276
Sotavuodet	293
Kielisovinto ja reaalipoliittikka	301
Suomenruotsalaiset sotienjälkeisessä Suomessa	314
Suomalaisuus Ruotsissa	322
Ruotsinkieliset instituutiot	329
Suomenruotsalaisuus uudessa yhteydessä	339
Suomen ja Ruotsin suhde	351

Suomen ruotsalainen historia. Yhteenveto	356
---	------------

Kuvien lähteet	365
Viitteet	367
Kirjallisuutta	371